

АНАЛИЗА БИЛАНСА

Додатак „Народном Благостању“

БРОЈ 8

БЕОГРАД, 20 ФЕБРУАР 1937.

ГОДИНА IX

Садржај:

Industrijska kreditna banka a. d., Beograd

Mesarska banka, Beograd

INDUSTRIJSKA KREDITNA BANKA A. D., BEOGRAD

Industrijska kreditna banka postoji već punih 35 godina i zauzima prvo mesto među malim novčanim zavodima prestonice. Njeni poslovi su uvek vođeni s velikom obazrivošću, tako da je ona pretrpela relativno malo štete i od opšte bankarske krize. To se vidi i iz kretanja njenog obrtnog kapitala. Iako je banka svim svojim obavezama odgovarala uvek na vreme i u celosti, ipak joj je od kraja 1930 do kraja 1933 — dakle u fazi najteže krize poverenja — obrtni kapital smanjen samo za 1,7 miliona, sa 15,7 na 14 miliona. U toku poslednje tri godine obrtni kapital se i dalje smanjuje, i to za 1,2 miliona u 1934, za 400 hiljada u 1935 i za 1,8 miliona dinara u 1936. Ali to nije prouzrokovano nepoverenjem u Industrijsku kreditnu banku, nego postepenim poboljšavanjem opštih privrednih prilika, maksimiranjem kamatne stope po ulozima i njenim izjednačenjem kod državnih odnosno privilegovanih ustanova i kod privrednih novčanih zavoda.

U vezi s pomenutim činjenicama jedan deo slobodnih kapitala se plasira u nepokretnosti, u hartije od vrednosti, u industriju i uopšte u poslove koji daju veći prinos, a drugi deo se upućuje u vidu uloga u prvom redu privilegovanim novčanim zavodima. Razume se da to ne može ostati bez uticaja na poslovanje privrednih banaka, naročito manjih i srednjih. U kojoj je meri ovakvim razvojem prilika otežan i rad Industrijske kreditne banke, najbolje nam pokazuje donja tablica, u kojoj donosimo njene glavne bilansne pozicije za četiri poslednje godine.

Раčун изравнанја

Aktiva	1933	1934	1935	1936
	u hiljadama dinara			
Blagajna	414	290	327	240
Menice	8.337	6.959	6.849	5.344
Zajmovi na zaloge	364	539	514	186
Tekući računi	2.895	3.250	2.552	2.709
Hart. od vrednosti	273	282	345	348
Eksploatacija	800	800	800	800
Nepokretnosti	943	705	1.060	1.030
Nameštaj	7	6	5	4
Pasiva				
Glavnica	3.000	3.000	3.000	3.000
Fondovi	1.436	1.510	1.614	1.645
Ulozi i tek. rač.	8.959	7.654	6.954	5.141
Poverioci	256	297	518	585
Razna pasiva	—	—	—	111

Čista dobit	215	217	214	179
Zbir bilansa	34.496	32.839	32.621	31.515
Obrtni kapital	14.033	12.832	12.452	10.662
Dividenda	6%	6%	6%	5%

Раčун губитка и добитка

Kamata	703	505	344	265
Troškovi	455	452	398	398
Otpisi	318	205	102	40
Čubtak na efekt.	74	—	—	—
Čista dobit	215	217	214	179

Prihodi

Kamata	1.209	1.194	938	745
Provizije	367	58	15	22
Od nepokretnosti	125	92	89	111
Napl. otpis. potraž.	39	36	14	4
Prihod od efekata	26	—	—	—
Zbir prihoda-rashoda	1.765	1.379	1.057	882

Bančina sopstvena sredstva su i prošle godine porasla i dostigla su 4,64 miliona, od čega otpada 3 miliona na glavnici, a 1,64 miliona na bančine fondove. U 1936 su i poverioci za 67 hiljada dinara veći nego u prethodnoj godini. To znači da je smanjenje obrtnog kapitala isključiva posledica odliva uloga. Sa 10,46 miliona u 1930 oni su pali na 5,14 miliona krajem 1936. Odliv u toku 1936 iznosi 1,8 miliona i veći je nego u ma kojoj ranijoj godini.

Ravno 50% obrtnog kapitala je plasirano u eskont mecnica, koje su krajem 1936 iskazane sa 5,34 miliona prema 6,85 u prethodnoj i 8,33 miliona u 1933 godini. U odnosu na 1935 i 1936 krediti po tekućim računima pokazuju porast od 150 hiljada, na 2,7 miliona. Nasuprot tome, zajmovi na zaloge su smanjeni za preko 300 hiljada, sa 514 hiljada u 1935 na 186 hiljada u 1936. Ostale promene u aktivni su neznatne. Sredstva koja su uložena u eksploataciju mineralne vode i banje »Milan Toplica« u Viči kod Prokuplja bilansirana su i prošle godine nepromenjeno sa 800 hiljada dinara. Nepokretnosti su za 30 hiljada manje i iznose 1,03 miliona, a sastoje se iz bančine zgrade u Beogradu, imanja u Skoplju i jednog imanja kupljenog na licitaciji.

Bruto prihodi, koji su u 1930 iznosili 2,09 miliona, morali su i prošle godine opasti za 175 hiljada, na 882 hiljade dinara. Aktivna kamata u 1936 je za 193 hiljade manja nego u prethodnoj godini, ali su provizije i prihod od nepokretnosti nešto porasli. Ako se uzme u obzir da je od 1930 do 1936 iznos svih kredita reduciran za oko 40%, a prihodi od kamata u 1936 iznose 745 hiljada prema 1,44 miliona u 1930, vidi se da banka ni ranije nije naplaćivala visoke kamate. Smanjenje prihoda od provizije je znatno: od 520 hiljada u 1930

svedeni su na samo 15 hiljada u 1935 godini, a u 1936 iznose 22 hiljade.

Bančini troškovi u 1936 bili su 398 hiljada, jednako kao i u prethodnoj godini, ali su u odnosu na 1930 za jednu trećinu manji. Rashodi na ime plaćene kamate opali su sa 853 hiljade u 1930 na 344 hiljade u 1935, a za daljih 80 hiljada u 1936 godini. Blagodareći tome što su sumnjiva potraživanja već ranije rigorozno otpisana, prošle godine su i otpisi mogli da budu opet manji: oni iznose samo 40 hiljada prema 102 hiljade u 1935 i 318 hiljada u 1933 godini.

Čista dobit, koja je u toku 3 prethodne godine iznosila po 215 hiljada dinara godišnje u 1936 je za 35 hiljada manja i iznosi 179 hiljada. S obzirom na prilike, taj rezultat je još uvek vrlo povoljan. Na ime 5% dividende isplaćeno je 150 hiljada, za tantijemu 27 hiljada, a ostatak od 2 hiljade dotiran je rezervnom fondu.

Pretsednik upravnog odbora je g. Čeda M. Pavlović, a članovi su g.g.: Miloš Rafajlović, Miloje Novaković, Nikola Đorđević, Boža Vučković, Milenko Marković i Zdravko Todirović. U nadzornom odboru su g.g.: Dragomir Rafajlović, Ilija Zečević i Krsman Vitorović. Direktor je g. Milivoje M. Pavlović.

MESARSKA BANKA, BEOGRAD

U ranijim analizama bilansa Mesarske banke imali smo već prilike da zabeležimo najvažnije momente iz njene vrlo interesantne istorije. Osnovana je 1905 godine sa zadatkom da kreditira svoje esnaflije i potpomaže izvoz žive stoke i stočarskih proizvoda. Iako su se prilike u međuvremenu iz osnova promenile, ipak je ona i dalje ostala verna svome prvobitnom zadatku, koji je i danas neobično težak i delikatan. Međutim, Mesarska banka ima to veliko preimućstvo da poznaje i posao i ljude u poslu. Zahvaljujući svome bogatom iskustvu, dugogodišnjoj praksi i velikoj opreznosti s kojom je njena uprava ulazila u svaki posao, Mesarska banka je prebrodila i krizu poverenja bez naročitih teškoća, tako da za nju moratorijalna zaštita uopšte nije došla u obzir.

Pored kreditiranja mesara, banka je i u toku 1936 finansirala izvoz žive i zaklane stoke, naročito za Austriju, Čehoslovačku i Nemačku. Broj njenih komitenata se stalno povećava. Ali treba naglasiti da ona izbegava svaki posao koji ne predstavlja potpunu sigurnost i likviditet. To potvrđuju u punoj meri i njeni završni računi.

Račun izravnjanja

Aktiva	1933	1934	1935	1936
	u hiljadama dinara			
Gotovina	2.577	1.424	216	1.230
Menice	2.672	2.847	2.974	2.943
Lombard	27	5	4	10
Tekući računi	6.578	6.969	9.103	3.961
Hart. od vredn.	2.299	2.214	2.659	2.859
Nepokretnosti	153	153	112	2.221
Nameštaj	23	21	21	21
Pasiva				
Glavnica	5.000	5.000	5.000	5.000
Fondovi bančini	1.262	1.517	1.683	1.844
Penzioni fond	73	19	33	43
Ulozi	3.895	3.583	3.767	4.162
Tekući računi	1.729	1.981	1.316	1.688
Reeskont	1.997	992	2.643	—

Razna pasiva	10	58	41	36
Tantijema	63	84	105	72
Dividenda	300	400	500	400
Garancije, kaucije	26.383	26.173	28.531	27.086
Zbir bilansa	40.712	39.807	43.619	40.331
Obrtni kapital	14.329	13.634	15.088	13.245

Rashodi

Kamata	—	330	236	181
Troškovi	1.402	583	686	662
Dobitak	417	560	699	482

Prihodi

Kamata	1.048	890	821	727
Provizija	394	207	193	386
Od nepokretnosti	92	88	40	54
Od efekata	253	183	549	65
Vanredni	32	105	18	93
Zbir prihoda	1.819	1.473	1.621	1.325

Prošle godine je došlo do izvesne stagnacije u poslovanju. U aktivni vidimo da su menični krediti samo neznatno manji, ali su zajmovi po tekućim računima smanjeni za celih 5,14 miliona, sa 9,10 miliona u 1935 na 3,96 miliona krajem 1936. I priliv uloga je bio znatan i može se meriti sa onim u potpuno normalnim godinama. Ulozi po knjižicama su porasli za 400 hiljada, na 4,16 miliona, a oni po tekućim računima — za 370 hiljada, na 1,68 miliona.

U vezi s tim u bančinih kasama se bila nagomilala velika gotovina, što bi moralo imati za posledicu i znatnije smanjenje prihoda od kamate. Da ostvari uštedu na drugoj strani, banka je potpuno isplatila svoj reeskontni kredit, koji je krajem 1935 bio iskazan sa 2,64 miliona. Drugi deo nezaposlene gotovine upotrebljen je za podizanje novog bančinog doma pa su joj nepokretnosti porasle sa 112 hiljada u 1935 na 2,22 miliona krajem 1936. Bančin prvoklasni likvidet nije time nikako doveden u pitanje, jer u nepokretnosti nije plasirana ni jedna trećina sopstvenih sredstava, koja iznose 6,84 miliona. Krajem 1936 gotovina iznosi još uvek 1,23 miliona (prema 216 hiljada krajem 1933). To znači da je gotovinom pokriveno preko 20% tuđih sredstava koja iznose 5,93 miliona. Za pojačanje likviditeta služe i hartije od vrednosti, koje su prema 1935 porasle za 200 hiljada, na 2,86 miliona.

Provizije iznose 386 hiljada, odnosno za 193 hiljade više nego u 1935. I vanredni prihodi su porasli za 75 hiljada, a prihodi od nepokretnosti za 14 hiljada. S druge strane je, zahvaljujući potpunoj isplati reeskonta, ostvarena ušteda od 55 hiljada kod pasivne kamate, a troškovi su takođe za 24 hiljade manji. Međutim, prihodi od efekata su za 484 hiljade manji nego u 1935, a prihodi od kamate — za 94 hiljade. U vezi s tim i iskazana čista dobit je pala sa 699 hiljada u 1935 na 482 hiljade u 1936. Stvarna dobit u prošloj godini je za oko 160 hiljada dinara veća, jer toliko iznose kursna razlika i prihodi od hartija rezervnog fonda, koji su uneti neposredno u odnosne fondove. Isplaćena je dividenda od 8%. Takav rezultat potpuno zadovoljava, jer je prošlogodišnja dividenda, iako je nešto manja nego u 1935, ipak još uvek veća od one u 1930 godini, poslednjoj pre izbijanja bankarske krize.

U upravi banke su g.g.: Demča Stojanović, pretsednik; Branko Starčević, potpretsednik; Rada V. Lukić, Momir Bojović, Bora Kostić, Krsta Ginović i Mihajlo Stefanović. U nadzornom odboru su g.g.: Joksims K. Vuković, Đorđe Popara, Nastas Savić i Spira C. Petrović. Upravnik banke je g. Budimir N. Pejović.